

Sygn. akt IV CSK 518/10

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Eugeniusza W.

przeciwko Zenonowi K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 29 czerwca 2011 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 11 maja 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 28 grudnia 2009 r. zasądził od pozwanego Zenona K. na rzecz powoda Eugeniusza W. kwotę 114678,26 zł wraz z należnościami ubocznymi, a dalej idące powództwo oddalił. Ustalił, że pozwany uzyskał zamówienie publiczne na wykonanie termoizolacji budynku Zespołu Szkół Fotograficznych w W. W dniu 19 września 2008 r. strony zawarły umowę, w której pozwany zlecił powodowi wykonanie części związanych z tym robót. Powód miał otrzymać wynagrodzenie zgodnie z kosztorysem ofertowym, pomniejszone o 5% i powiększone o podatek VAT. Pozwany zapłacił za dwie faktury opiewające łącznie na 182291,47 zł. Odmówił natomiast zapłaty za trzecią fakturę (nr 1/2009 z dnia 15 stycznia 2009 r.), wystawioną na kwotę 116608,52 zł. Po jej otrzymaniu wystawił własną fakturę obejmującą wartość materiałów pobranych przez powoda o wartości 117466,09 zł i złożył oświadczenie o potrąceniu tej kwoty. W ocenie Sądu Okręgowego strony zawarły umowę o dzieło, w której nie określiły z czyich materiałów dzieło zostanie wykonane. Ich wolą było jednak aby powód użył własnych materiałów. Skoro zaś pozwany jeszcze przed wszczęciem sporu dokonał potrącenia wzajemnych wierzytelności, to świadczy to o uznaniu przez niego roszczenia powoda zarówno co do zasady, jak i wysokości. Zarzut potrącenia zgłoszony przez pozwanego był uzasadniony jedynie w części, w której powód przyznał pobranie materiałów od pozwanego, gdyż pozwany nie udowodnił pobrania przez powoda jego materiałów w większym zakresie.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji pozwanego zmienił zaskarżony nią wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił. Obciążył również powoda kosztami postępowania za obie instancje. Sąd drugiej instancji dokonał odmiennej oceny materiału dowodowego w części dotyczącej pobierania przez powoda materiałów od pozwanego. Przyjął, że powód materiały te pobierał i zobowiązał się za nie zapłacić. Pozwany nie posiadał wprawdzie dowodów wydania powodowi materiałów, jednakże w sytuacji, w której powód domagał się reszty wynagrodzenia obejmującej także wartość materiałów, to na nim spoczywał ciężar udowodnienia wysokości należnego mu wynagrodzenia. Oświadczenia pozwanego o potrąceniu

nie można też utożsamiać z uznaniem należności objętej fakturą wystawioną przez powoda. W sytuacji, gdy pozwany stwierdził, że kwoty zapłacone powodowi przed sporem w całości pokrywają należne mu wynagrodzenie, powództwo jako nieudowodnione należało oddalić.

Skarga kasacyjna powoda została oparta na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c. Zarzucono w niej naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 382 k.p.c., art. 229 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 479¹⁴ § 4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 6 k.c. w zw. z art. 658 k.c., art. 647¹ k.c., art. 647 k.c. i art. 632 k.c., art. 6 k.c. w zw. z art. 627 k.c. i art. 632 k.c., art. 65 k.c. oraz 658 k.c. w zw. z art. 647¹ k.c. i art. 632 k.c. oraz art. 498 § 1 i § 2 k.c. i art. 499 k.c. W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie jego zmianę poprzez oddalenie apelacji pozwanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawy skargi kasacyjnej powoda były uzasadnione. Zgodnie z art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku powinno zawierać między innymi wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Tymczasem Sąd Apelacyjny uchylił się od oceny charakteru umowy łączącej strony, mimo że zagadnienie to było przedmiotem zarzutów apelacji. Co więcej, nie wskazał także przepisów prawa materialnego, które stanowiły podstawę rozstrzygnięcia. Uzasadniony był zatem zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Z uwagi na sposób obrony pozwanego należy przyjąć, że Sąd Apelacyjny zmieniając zaskarżony wyrok uznał za zasadny zarzut potrącenia. Stwierdził, że powód nie przedstawił dowodu zakupu materiałów i nie potrafił nawet określić jakie materiały pobrał od pozwanego. Na nim zaś spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie. Nadto uznał, że skoro pozwany twierdził, iż zapłacił powodowi całą należność, to powództwo należało oddalić. Stanowisko to zostało zasadnie zakwestionowane przez powoda. Skoro pozwany przedstawił do potrącenia swoją wierzytelność to zgodnie z zasadami rozkładu ciężaru dowodu wynikającymi z art. 6 k.c. na nim spoczywał obowiązek wykazania istnienia tej wierzytelności i jej wysokości. Sąd Apelacyjny oceniając zasadność roszczenia powoda nie rozważył

też należycie postanowień umowy zawartej przez strony, w której wynagrodzenie dla powoda ustalono w wysokości wynikającej z kosztorysu ofertowego. Kosztorys przewidywał z kolei wykonanie prac z materiałów własnych. Stwierdzenie Sądu Apelacyjnego, że strony nie określiły z czyich materiałów ma być wykonany przedmiot umowy, nastąpiło zatem z pominięciem wykładni postanowień umowy w tym zakresie.

Sąd Apelacyjny pominął przy tym, że sprawa była rozpoznawana w postępowaniu gospodarczym. Art. 479¹⁴ § 4 k.p.c. ogranicza możliwość dokonania potrącenia w tym postępowaniu, stanowiąc, że do potrącenia mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami. Podstawy dla uwzględnienia zarzutu potrącenia nie mogły stanowić zatem same twierdzenia pozwanego, a Sąd Apelacyjny nie wskazał dokumentów, za pomocą których pozwany udowodnił wierzytelność przedstawioną do potrącenia.

Z tych przyczyn skarga kasacyjna podlegała uwzględnieniu i zaskarżony nią wyrok został uchylony na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.